

Pedagogika istnieje od początku ludzkości. Człowiek zawsze musiał wychowywać dzieci i młodzież, zmieniały się tylko formy wychowania z rozwojem życia społecznego i kultury na przełomie wieków.

Przełom ostatnich dwóch dziesięcioleci XX wieku, mocno jest związany z całkowitymi zmianami, zarówno politycznymi, ekonomicznymi jak i społecznymi. Wiek XX stał się okresem w którym nastąpiły przemiany w sposobie uprawiania pedagogiki oraz praktyki edukacyjnej. W pedagogice zachodzą zmiany, jest ona dalej w „stanie tworzenia”, co oznacza, że wychodzi naprzeciw nowym wymaganiom, jakie stawia jej dzisiejsza rzeczywistość.

Zastanówmy się czym jest pedagogika ?, jakie są elementy jej dziedziny poznania ?.

Pedagogika jest **nauką** o wychowaniu, kształceniu i samo kształtowaniu człowieka w ciągu całego życia. W skład tej dziedziny, jaką jest pedagogika wchodzi:

- a) wychowanie i kształcenie, jako oddziaływanie bezpośrednie lub pośrednie człowieka na człowieka w ciągu całego życia;
- b) samokształtowanie, samowychowanie, samodoskonalenie człowieka w ciągu całego życia.

Powyższe składniki dziedziny pedagogiki wdrażane są w życie zarówno w formie działań instytucjonalnych (głównie przez szkołę) oraz działań incydentalnych, realizowanych nieraz bez określonego sensu wychowawczego i kształcącego.

Pedagogika jest także nauką, której przedmiot stanowi sprawa praktycznej pedagogii (gdzie pedagogia oznacza samo dzieło wychowania) wszelkiego rodzaju, czyli wychowawczego prowadzenia dzieci, **młodzieży** oraz oddziaływanie na rozwój ludzi dorosłych. Stąd obok pedagogiki jako działu dziecięcego, trzeba wymienić także pedagogikę jako dział o wychowaniu młodzieży oraz andragogikę, która obejmuje naukę i wychowanie dorosłych. Idąc dalej tym tropem możemy do andragogiki dołączyć jeszcze gerontagogikę, czyli działu pedagogiki zajmującego się osobami starszego wieku. Obecnie pedagogika jest bardzo szerokim pojęciem obejmującym wszechstronny rozwój człowieka i jego życia od dzieciństwa i młodości po dojrzałość i starość. Dla ściślejszego określenia nauki o całkowitym rozwoju człowieka możemy używać terminu antropagogia i antropagogika. Mimo tych dwóch szerokich pojęć na uboczu pozostaje jeszcze masa oddzielnych spraw pedagogiki praktycznej przejawiającej się w różnych instytucjach, jak chociażby pedagogika.

przedszkolna, pedagogika szkoły, pedagogika zawodowa, pedagogika uniwersytecka, czy też pedagogika społeczna, przemysłowa, wojskowa itp.

Na podstawie wyżej wymienionych przykładów dochodzimy do wniosku, iż pedagogika (ta współczesna) jest nauką wszechstronną o całej rzeczywistości wychowawczej, w której celem jest rozwój człowieka obejmujący cały jego żywot oraz wszystkie wpływy (zarówno te dodatnie, jak i te ujemne) jednych ludzi na drugich.

Pedagogika jako **wychowanie** (co zostało już wspomniane wyżej) może być trudną i delikatną „sztuką”, mającą do czynienia z człowiekiem. Jak wiemy każda z nauk ma określony materialny przedmiot badania. Skoro ma przedmiot badania musi mieć także swój aspekt pod którego kątem rozpatruje rzeczy badane. Pedagogika spełniając te warunki metodologiczne, określa swój materialny i formalny przedmiot badania, którym to przedmiotem jest wszechstronny rozwój człowieka w ciągu całego jego życia. Zaliczana jest przez znaczną część teoretyków do nauk, których metodologia wzorowana jest na naukach przyrodniczych i społecznych. Cała natura faktów, zjawisk i procesów pedagogicznych jest tego rodzaju, że są one poddawane badaniom empirycznym lub praktycznym polegających na zbieraniu, obserwowaniu i badaniu tych procesów. Badania empiryczne w pedagogice mają aspekt teoretyczny i praktyczny. Aspekt teoretyczny jest związany z opisem i wyjaśnianiem faktów, zjawisk i procesów pedagogicznych bez (co jest ważne) czynności oceniania. Aspekt praktyczny jest związany z tworzeniem określonych stanów rzeczy w dziedzinie zjawisk i procesów pedagogicznych i także ocenianiem funkcjonowania tych projektów.

Na rozwój pedagogiki tej teoretycznej jak i praktycznej duży wpływ ma umiejętność wykorzystywania teoretycznej wiedzy, a także metodologii badań z innych dyscyplin humanistycznych i społecznych (pedagogika jest także zaliczana do nauk humanistycznych). Do tych dyscyplin zaliczają się przede wszystkim filozofia, psychologia i socjologia.

Na przełomie XIX i XX wieku powstaje nauka opisująca zjawiska społeczne w wychowaniu – socjologia wychowania. Zajmuje się ona badaniem zależności wychowania i jego rezultatów w zależności od środowiska społecznego w którym odbywa się rozwój człowieka. Drugą ważną nauką opisującą zjawiska w wychowaniu jest psychologia wychowania. Składa się na nią szereg dyscyplin pokrewnych i graniczących ze sobą, jak psychologia rozwojowa i psychologia wychowawcza.

Podsumowując pedagogika jest nauką znajdującą się pomiędzy naukami przyrodniczymi i humanistycznymi. Sposób ujmowania pedagogiki zależy z jakiego punktu widzenia będziemy się nią zajmować.